

چنان خواندم که چون بزرگمهر حکیم، برادران را وصیت کرد که « در کتب خوانده ام که آخرالزمان پیغامبری خواهد آمد، نام او محمد مصطفی (ص) اگر روزگار یابم، نخست کسی من باشم که بدو گروم، شما هم فرزندان خود را چنین وصیت کنید تا بهشت یابید.»

در جایی خوانده ام که وقتی بزرگمهر حکیم به برادرانش سفارش کرد که «در کتاب ها خوانده ام که در آخر زمان پیامبری می آید به نام محمد مصطفی (ص) . اگر زنده بمانم، اولین کسی خواهم بود که از او اطاعت می کنم. شما هم به فرزندان خود سفارش بکنید که از او پیروی کنند تا به بهشت بروید.

عکما و علما نزدیک وی آمدند و می گفتند که ما را از علم خویش بهره دادی و هیچ چیز دریغ نداشتی تا دانا شدیم، ستاره‌ی روشن ما بودی که ما را راه راست نمودی، ما را یادگاری ده از علم خویش.

دانشمندان و عالمان، نزد او می آمدند و می گفتند که از علم و دانش خود به ما فایده ای می دادی و همه چیز را در اختیارمان می گذاشتی تا اینکه دانا شدیم، برای ما، مانند ستاره‌ی روشنی بودی که در میان تاریکی و گمراهی، راهنمایی و هدایت مان می کرد. به ما از علم و دانش خویش، یادگاری بده.

گفت: وصیت کنم شما را که خدای، عَزَّ وَ جَلَّ، به یگانگی
شناسید و وی را اطاعت دارید و بدانید که کردار زشت و
نیکوی شما می بیند و آنچه در دل دارید، می داند و
زندگانی شما به فرمان اوست.

به شما سفارش می کنم که خدای گرامی و بزرگ را یکتا و یگانه
بدانید و از او پیروی کنید و بدانید که خدا، کارهای خوب و بد
شما را می داند و هرچه در درون شما پنهان باشد، از آن آگاه و
باخبر است و زندگی شما به امر و فرمان خداوند در گردش
است. (اختیار شما در دست خداوند است.)

نیکویی گویند و نیکوکاری کنید که خدای، عَزَّ وَ جَلَّ که شما را آفرید برای نیکی آفرید زینهار تا بدی نکنید و از بدان دور باشید که بد کننده را زندگانی، کوتاه باشد و پارسا باشید و چشم و گوش و دست از حرام و مال مردمان، دور دارید.

سخن خوب بگویند و کارهای نیک انجام بدهید که خدای گرامی و بزرگ شما را آفرید تا نسبت به هم به نیکی رفتار کنید و از بدی پرهیز کنید و از انسان های بد و ناشایست دور باشید، زیرا عمر انسان های بدکار کم است و پرهیزگار باشید و با تمام وجود از مال حرام و مال مردم، دوری کنید و به آنها دست نزنید.

راست گفتن پیشه گیرید که روی را روشن دارد و مردمان،
راستگو یان را دوست دارند و راستگوی هلاک نشود. و از
دروغ گفتن دور باشید که دروغ زن ار چه گواهی راست
دهد، نپذیرند.

به راستگویی بپردازید که راستگویی سبب روشنایی و شادی
چهره می شود و انسان ها، راستگو یان را دوست دارند و
انسان راستگو، نابود نمی شود و از دروغ گفتن دوری کنید، زیرا
دروغگو حتی اگر شهادت درست بدهد، کسی حرف او را باور
نمی کند.

و مردمان را عیب مکنید که هیچ کس بی عیب نیست؛ هر که از عیب خود ناپینا شد، نادان تر مردم باشد. و خوی نیک، بزرگتر عطاهای خدای است عَزَّ وَ جَلَّ. و از خوی بد دور باشید که بندِ گران است بر دل و بر پای، همیشه بدخو در رنج بزرگ باشد و مردمان از وی به رنج.

از مردمان عیبجویی نکنید؛ زیرا انسان بدون عیب وجود ندارد؛ هر کسی از عیب و اشکال خود آگاه نباشد، از همه‌ی مردم نادان تر است. اخلاق خوب، بزرگترین بخشش خداوند عزیز و بزرگ است به انسان. از بداخلاقی دوری کنید که زنجیر سنگینی بر دل و پای انسان است و او را آزار می دهد، انسان بداخلاق همیشه در رنج و سختی است و دیگران هم از دست اخلاق بد او در رنج و سختی هستند.

و نیکو خوی در هر دو جهان، ستوده است. و هرکه از شما
به زاد بزرگتر باشد، وی را بزرگتر دارید و حرمت او نگاه
دارید.

انسان خوش اخلاق در دنیا و آخرت مورد ستایش قرار می
گیرد. هرکسی که سنّش از شما بیشتر است او را گرامی تر
بدارید و احترام او را حفظ کنید.

اطاعت: حرف شنوی کردن ،
پیروی کردن

وصیّت: توصیه ، نصیحت

کردار: رفتار راست گفتن

گِرَوم: ایمان بیاورم

پیشه گیرید: همیشه
راستگو باشید

عطا: بخشش

دروغ زن: دروغ گو

بهشت یابید: به بهشت

بروید

گران: در این جا به معنی
محکم و سنگین

کُتب: کتاب ها

<p>گران: در این جا به معنی محکم و سنگین</p>	<p>کُتُب: کتاب ها</p>
<p>ارچه: اگر چه</p>	<p>نزدیک وی می آمدند: نزد او می آمدند</p>
<p>زاد: تولد (در این درس سن ، زمان ، عمر)</p>	<p>اگر روزگار یابم: اگر زنده بمانم</p>
<p>حرمت: احترام</p>	<p>آخر الزّمان: زمانی که نزدیک به قیامت است.</p>
<p>گواهی: در این جا به معنی شهادت</p>	<p>نخستین: اوّلین</p>

گواهی: در این جا به معنی
شهادت

نخستین: اوّلین

بهره: سود

روی: در این جا به معنی
چهره

ستوده: نیک ، ستایش شده

نمودی: نشان دادی

خوی: اخلاق

عیب مکنید: عیب کسی را
نگویید

<p>خوی: اخلاق</p>	<p>عیب مکنید: عیب کسی را نگویید</p>
<p>بزرگتر: در اینجا به معنی بهترین</p>	<p>عَزَّوَجَلَّ: عزیز و بزرگوار</p>
<p>دریغ نداشتی: محروم نکردی ، مضایقه نکردی ، کم نگذاشتی</p>	<p>زینهار: آگاه باش</p>
<p>-</p>	<p>پارسا: پرهیز کار</p>

مطیع = اطاعت، طاعت

عیب = عیوب، معایب، معیوب

حرام = حرم، محروم، احرام، حرمت

کتب = کتاب، مکتوب، مکاتبه، کاتب

وصیت = وصایا، وصی، توصیه

بحث = مباحث، مُباحثه

مدعی = ادّعا، دعوی

قانع = قناعت

غیبت = غایب، غیاب

محفل = محافل

هلاک = مهلک، هلاکت، مهلکه

عادت = معتاد، اعتیاد

بصر = بصیر، مبصر

طبع = مطبوع، طبیعت، طبیعی

هدایت = هادی، مهدی

مخالف و متضاد درس ۱۷ فارسی ششم

بهشت \neq جهنم

نخست \neq پایان

حرام \neq حلال

دانا \neq نادان

جواب درک مطلب صفحه ۱۰۸ درس ۱۷ فارسی

ششم

۱- از نظر بزرگمهر، نادان ترین مردم چه کسانی هستند؟

جواب: هرکسی که عیب خود را نمی بیند

۲- «ستاره‌ی روشن» در عبارت «ستاره‌ی روشن ما بودی که

ما را راه راست نمودی»، به چه کسی اشاره دارد؟

جواب: حکیم بزرگمهر

۳- از نظر نویسنده، بزرگمهر چگونه انسانی بود؟ عبارت

هایی از متن بیان کنید که نظر او را نشان دهد.

جواب: نویسنده، بزرگمهر را انسانی خردمند، عادل، و پرهیزگار

می‌داند. او می‌گوید که بزرگمهر، به خرد و دانش خود، مردم را

به راه راست هدایت می‌کرد و از ظلم و ستم جلوگیری می‌کرد.

«حکما و علما نزدیک وی آمدند و می‌گفتند که ما را از علم

خویش بهره‌دادی و هیچ چیز دریغ نداشتی تا دانا شدیم،

ستاره‌ی روشن ما بودی که ما را راه راست نمودی. ما را یادگاری

ده از علم خویش.»

۴- بزرگ مهر این وصیت ها را قرن ها پیش بیان کرده است. به نظر شما کدامیک از این وصیت ها، امروز نیز کاربرد دارد؟

جواب: همه‌ی وصیت‌های بزرگمهر، امروز نیز کاربرد دارند.

«از دروغگوها دوری کن.»

«به ستمگران کمک نکن.»

«به نیازمندان کمک کن.»

«از ظلم و ستم پرهیز.»

«از دانش و خرد خود استفاده کن.»

۵- منظور از جمله‌ی «هر که از شما به زاد بزرگ‌تر باشد، وی را بزرگ‌تر دارید» چیست؟

هر کسی که سنش بیشتر باشد او را بزرگ‌تر بدانید و به او احترام بگذارید.

جواب درک و دریافت صفحه ۱۱۳ درس ۱۷ فارسی

ششم

۱- به نظر شما چرا، شیخ مکتب‌خانه ابتدا از آموزش دادن به ممنون خودداری می‌کرد؟

جواب: چون ممنون میگفت که همه چیز را میداند و ادعای دانستن داشت.

۲- به نظر شما زیباترین بخش این داستان، کدام قسمت است؛ چرا؟

جواب: بخشی که شیخ کوزه‌ی آب را خود را به ممنون داد و با کوزه‌ی دیگر در آن آب ریخت و وقتی که پر شد آب سرازیر شد؛ چون راه زندگی ممنون را عوض کرد و او فهمید که باید خالی باشد تا پرشود.

۳- نظر بچه‌ها در مورد «ممنون» چه بود؟

جواب: بچه‌ها ممنون را دیوانه‌ای سرگردان می‌دانستند که پر

ادعاست و ظاهری به هم ریخته و نامرتب دارد بچه‌ها نحوه

دانش‌آموزی ممنون را شایسته و عادی نمی‌دانستند .

۴- اگر می‌خواستید نام جدیدی برای داستان انتخاب کنید،

نام آن را چه می‌گذاشتید؟ **جواب:**

۱- کوزه‌ی خالی

۲- کوزه‌ی دل

۳- مکتب خانه‌ی گنجشکان

جواب کارگاه درس پژوهی صفحه ۱۱۳ درس ۱۷

فارسی ششم

۱- یکی دیگر از شعرهای پروین اعتصامی را، که به صورت سناظره سروده شده است، انتخاب کنید و در گروه بخوانید (بهترین شعر گروه را انتخاب کنید و به کلاس ارائه دهید).

جواب:

سیر، یک روز طعنه زد به پیاز که تو مسکین چقدر بد بوئی
گفت، از عیبِ خویش بی‌خبری زان ره از خَلق، عیب

میجوئی

گفتن از زشت‌روئیِ دگران نشود باعث نکوروئی
تو گمان میکنی که شاخ گلی بصف سرو و لاله میروئی
یا که همبوی مشک تاتاری یا ز ازهار باغ مینوئی
خویشتن، بی سبب بزرگ مکن تو هم از ساکنان این کوئی
ره ما، گر کج است و ناهموار تو خود، این ره چگونه میپوئی
در خود، آن به که نیکتر نگری اول، آن به که عیب خود

گوئی

ما زبونیم و شوخ جامه و پست تو چرا شوخ تن نمیشوئی

۲- در مورد شخصیت بزرگمهر تحقیق کنید و شرح حال یا داستانی از زندگی او را در کلاس بخوانید.

جواب: بزرگمهر بختگان که با عنوان بزرگمهر حکیم از او یاد می‌شود، در قرن ۶ میلادی زندگی می‌کرده است. وی در شهر مرو خراسان به دنیا آمد و نام پدرش بُختگ بود. او رئیس مشاوران ویژه‌ی دربار و پاسبان شخصی شاه خسرو انوشیروان و رئیس دربار بوده است.

بزرگمهر بُختگان نخستین حکیم تاریخ کشورمان است و در ادبیات پارسی به عنوان معیار و نمونه‌ای از وزیران با تدبیر با ویژگی‌هایی سنجیده شناخته می‌شود. لقب بزرگمهر، وزیر خردمند نوشین‌روان بوده است. علاوه بر این بزرگمهر با صفاتی همچون دانشمند، قهرمان ملی، دانای رمز و رازهای سربه‌مهر، سبب شرمساری حکومت‌های هند و روم در برابر ایران، دانا به دانش‌های پزشکی و ستاره‌شناسی شناخته می‌شود. از دیگر ابعاد شخصیتی بزرگمهر، می‌توان به مهارت پیشگویی و دانایی به رازهای نهان اشاره کرد.

از بزرگمهر جملات حکیمانه‌ی بسیاری برجای مانده است که همگی نشانه‌ی خرد و اندیشه‌ی فراوان اوست.